

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของ
สถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชลบุรี เขต 1*

GOOD GOVERNANCE MANAGEMENT OF ADMINISTRATORS TO PROMOTE THE
PERFORMANCE OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE BAN BUENG SUBDISTRICT,
CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE SREA OFFICE 1

ปิยะพร เขยฟู, ทศพร เกตุพนอม*

Piyaphon Khoeifu, Thasporn Kettanom*

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Siam Technology College, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: kettanom23@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ประชากรทั้งหมด 457 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คนทั้งหมดเป็นครูในสหวิทยาเขตบ้านบึง ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียนด้วยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักความเสมอภาค หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักคุณธรรม มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ 1) หลักความเสมอภาค ควรบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 2) หลักความคุ้มค่า ควรตระหนักรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความรอบคอบในการบริหารอย่างสร้างสรรค์ 3) หลักนิติธรรม ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองตามความสมัครใจ 4) หลักความโปร่งใส ควรพัฒนาระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ 5) หลักความรับผิดชอบ ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาที่

อาจเกิดขึ้นในการดำเนินการและร่วมกันวางแผนตามกรอบแนวทางการปฏิบัติ 6) หลักคุณธรรม ควรมีความเป็น
กัลยาณมิตรที่ดีเสริมสร้างจิตใจให้ตั้งมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, การปฏิบัติงาน, สหวิทยาเขตบ้านบึง

Abstract

This descriptive study investigated the current status and strategic development of governance-based administrative practices among school leaders, with a focus on enhancing school performance within the Ban Bueng Educational Network, under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1. The research involved a population of 457 individuals, from which 210 teachers were selected through stratified random sampling based on school size. Data collection tools included a questionnaire and semi-structured interviews. The instruments demonstrated strong content validity (CVI ranging from 0.67 to 1.00) and high reliability (Cronbach's alpha = 0.87). Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data underwent content analysis. The results indicated that the overall implementation of governance principles in school administration was at a high level. Among the six governance dimensions, equity ranked highest, followed by efficiency, rule of law, transparency, accountability, and integrity. Key recommendations for improvement included: 1) promoting fairness and non-discrimination in school management, 2) encouraging strategic vision and innovative decision-making, 3) supporting voluntary professional development, 4) improving the transparency of communication systems, 5) fostering collaborative problem-solving, and 6) building a culture of moral responsibility and ethical leadership.

Keywords: Management, Good Governance, Operation, Ban Bueng Campus

บทนำ

สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของสมาชิกในสังคมให้สามารถติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและปฏิบัติตนให้มีคุณค่าแก่สังคมช่วยอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในสังคมได้พัฒนาบุคลิกภาพ มีกิริยามารยาท จริยธรรมคุณธรรม เคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง อีกทั้งยังส่งเสริมหน้าที่การงานให้แก่บุคคลได้เรียนรู้ในอาชีพที่เหมาะสมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การที่สมาชิกในสังคมจะเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อส่วนรวมได้นั้น เนื่องจากสมาชิกได้รับตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้น มีเกียรติและได้รับการยกย่องขึ้นอยู่กับการเอาใจใส่อย่างจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบควบคุม กำกับ ดูแลการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดกับ

ครูผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด คุณภาพของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานเป็นสำคัญ (ปรัชญา เวสารัชช, 2566)

การบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องมีสมรรถภาพหรือศักยภาพทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารงานและการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญโดยยึดหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา อาทิ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่าและหลักนิติธรรม โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการจัดการศึกษาและการดำเนินงานด้านต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ สถานศึกษามีคุณภาพและเจริญรุ่งเรือง มุ่งสู่มาตรฐานสากลได้และยังสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล การเป็นนิติบุคคลนั้นสถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการยังต้องมีความจำเป็นสูง (ไชยวัฒน์ คำชู, 2565)

สถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานของบุคลากรจึงนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจึงนับว่าเป็นบุคคลสำคัญในการจัดระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพ แต่สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง ผู้บริหารเกิดการบริหารที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร ยังไม่นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารใช้อำนาจในการบริหารงานอย่างไม่เหมาะสมมีการใช้อำนาจหน้าที่บังคับบัญชาอย่างไม่เป็นธรรม ไม่ถูกต้อง มีการนำข้อกฎระเบียบมาใช้ตามความพอใจส่วนตัวโดยไม่ยึดหลักคุณธรรม ก่อให้เกิดความเครียดและความขัดแย้ง ส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ไม่สดชื่นกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานทำให้คุณภาพการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2568)

จากที่กล่าวมาข้างต้น หากผู้บริหารในยุคปัจจุบันขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารแล้ว การบริหารสถานศึกษาจะไม่ประสบผลสำเร็จและขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานที่ลดลงของบุคลากรในสถานศึกษา เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการวางระบบและกลไกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในพฤติกรรมการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารด้วยการดำเนินการบริหารที่มีระบบและระเบียบเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับปัญหาและมีความเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากร ได้แก่ ครูในสหวิทยาเขตบ้านบึง จำนวน 457 คน กลุ่มตัวอย่างในการใช้แบบสอบถามเป็นครูในสหวิทยาเขตบ้านบึง จำนวน 210 คน โดยการเทียบสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W., 1970) จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ชั้นเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการโดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูในสหวิทยาเขตบ้านบึง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านซึ่งประกอบด้วย ด้านหลักความเสมอภาค หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบและหลักคุณธรรม มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าลิเคิร์ต (Likert, R., 1967) ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ทาง google form จำนวน 210 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาครบ คิดเป็น ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง ด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ด้านที่	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	หลักความรับผิดชอบ	3.81	0.50	มาก	5
2	หลักความโปร่งใส	3.86	0.42	มาก	4
3	หลักนิติธรรม	3.94	0.36	มาก	3
4	หลักคุณธรรม	3.78	0.50	มาก	6
5	หลักความเสมอภาค	4.41	0.38	มาก	1
6	หลักความคุ้มค่า	4.29	0.33	มาก	2
รวม		4.01	0.29	มาก	

จากตารางที่ 1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$ S.D.= 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหลักความเสมอ

ภาค ($\bar{X} = 4.41$ S.D.= 0.38) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.29$ S.D.= 0.33) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.36) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.86$, S.D.= 0.42) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 0.50) และด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.78$, S.D.= 0.50)

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นพ้องต้องกันได้แนวทางในการพัฒนาด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ด้านหลักความเสมอภาค ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ควรวิเคราะห์กำหนดมาตรฐานกระบวนการทำงานของสถานศึกษาให้มีความเสมอภาค สร้างกลไกด้านความเสมอภาคในการให้บริการและมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมออีกทั้งควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของบุคลากรและผู้รับบริการ เช่น แยกเพศ เชื้อชาติ ศาสนา การศึกษา ฐานะ ความพิการ ฯลฯ เพื่อสนับสนุนด้านความเสมอภาค

2.2 ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความรอบคอบในการบริหารอย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษาให้มากที่สุด

2.3 ด้านหลักนิติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองตามความสมัครใจและส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตาม กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติของทางราชการในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานมีความยุติธรรมไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดของหลักนิติธรรม

2.4 ด้านหลักความโปร่งใส ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปรับปรุงระบบการบริหารงานทุกด้านทุกขั้นตอนให้มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินการและร่วมกันวางแผนกรอบแนวทางการปฏิบัติซึ่งเป็นความกล้าที่จะยอมรับในการกระทำของตนเองทั้งดีและไม่ดี ใส่ใจในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่สมเหตุสมผลกว่าตนโดยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.6 ด้านหลักคุณธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรมีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสริมสร้างจิตใจให้ตั้งมียึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง มีศีลธรรม จริยธรรมประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกื้อกูลกัน เป็นตัวอย่างที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบ วินัย ตลอดจนสนับสนุนครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาตนเอง

จากการศึกษาวิจัยพบว่าด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตบนพื้นฐานแห่งความไว้วางใจอย่างถูกต้องด้วยความจริงใจมีเหตุผลรับฟัง

ความคิดเห็นสร้างขวัญกำลังใจตามหลักศีลธรรมและจริยธรรมโดยอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา และควรส่งเสริมให้บุคลากรยึดถือคุณธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติงานประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักคุณธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและแพร่หลายในปัจจุบัน เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน รับผิดชอบ บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องยึดหลักพุทธศาสนาในการบริหารโดยนำหลักธรรมมาบูรณาการกับการบริหารแบบธรรมาภิบาลซึ่งจะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ เพลงไพลิน สีนันชัย ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยปัจจัยหลายประการในการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการต้องใช้หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ โดยเน้นการทำงานเป็นอิสระ คล่องตัว การบริหารงบประมาณ ใช้หลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และหลักความคุ้มค่าในการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การบริหารงานบุคคล เป็นหลักนิติธรรม การมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ การบริหารงานทั่วไป เน้นความโปร่งใส รับผิดชอบร่วมกันตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่าย การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้บริหารจัดการในสถานศึกษายังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาของประเทศสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (เพลงไพลิน สีนันชัย, 2566) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อุบลวรรณ ประจง ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารโดยการกระจายอำนาจ ผู้บริหารต้องเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งข้อกฎหมาย กฎข้อบังคับ องค์ความรู้ทางการบริหารในด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารเนื่องจากการบริหารแบบธรรมาภิบาลนั้นผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจ การวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผู้บริหารต้องยึดหลักพุทธศาสนาในการบริหารโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการกับการบริหารแบบธรรมาภิบาลซึ่งจะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ

เป็นที่ยอมรับ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วมในความรับผิดชอบเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา (อุบลวรรณ ประจง, 2566)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นพ้องต้องกันได้แนวทางในการพัฒนาด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ด้านหลักความเสมอภาค ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ให้ความยุติธรรมกับทุกคน การตัดสินใจควรให้ทุกคนมีส่วนร่วมชี้แจงให้เข้าใจถึงบทบาทและปัญหาที่แท้จริงในการปฏิบัติงานเพื่อการบริหารจัดการที่ดีและมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งควรกำหนดแนวทางการบริหารชี้ให้เห็นบทบาทและทิศทางอย่างชัดเจนในการดำเนินงานร่วมกัน สร้างกระบวนการจัดการที่รัดกุม มีการพิจารณาตัดสินใจที่ดีเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย สร้างความคล่องตัวให้เกิดขึ้นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนด้านความเสมอภาค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการมีสิทธิเสรีภาพของครู สหิมนุชนชั้นพื้นฐานที่ทุกคนได้รับอย่างเสมอภาคกัน ได้การรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติยึดหลักความเป็นธรรมความเสมอภาคในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ไขปัญหาและนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ พรจันท์ แจ่มบุตร ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล การได้รับผลประโยชน์และความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย (พรจันท์ แจ่มบุตร, 2566) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นูรีฮัน ดอเลาะ ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการตัดสินใจที่สร้างหลักประกันในเรื่องความเป็นธรรมในสังคมให้ประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ด้อยโอกาส หรือกลุ่มที่เสียเปรียบในสังคม เพื่อให้สมาชิกในสังคมได้มีโอกาสในการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (นูรีฮัน ดอเลาะ, 2567)

2.2 ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความรอบคอบในการบริหารอย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษาให้มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในทรัพยากรต่อสาธารณะและคำนึงถึงผลระยะยาวซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรทุกคนนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ พิสิษฐ์ วิทยา ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการ

อาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักความคุ้มค่าเป็นการดำเนินงานตามกระบวนการทำงานของผู้บริหารในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ บุคลากร ผู้เรียนในสถานศึกษาและแก่ส่วนรวมอย่างเหมาะสมเป็นที่น่าพอใจและมีคุณภาพด้วยวิธีการประหยัดใช้และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์และยั่งยืน (พิสิษฐ์ วิทยา, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ชันแก้ว พรหมคำ ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารดำเนินการตามหลักความคุ้มค่าซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องตระหนักผู้ที่เกี่ยวข้องมีวิสัยทัศน์มีความรอบคอบและมีความคิดสร้างสรรค์ในการใช้งบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา ผู้เรียนและบุคลากรในสถานศึกษาให้มากที่สุดอีกทั้งมีผลงานที่ภาคภูมิใจสามารถตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน (ชันแก้ว พรหมคำ, 2564)

2.3 ด้านหลักนิติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองตามความสนใจและส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตาม กฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติของทางราชการในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานมีความยุติธรรมไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดของหลักนิติธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีเจตนารมณ์ในการใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมกับทุกคนทุกฝ่ายเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้มีความยุติธรรมและบังคับใช้เป็นบรรทัดฐานในกลุ่มต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วรวิทย์ บุญประคม ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารใช้ความยุติธรรม ความเสมอภาคความเป็นธรรมในการดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อตกลงและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เป็นบรรทัดฐานของการบริหารจัดการในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกกฎระเบียบและแนวปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการประเมินโดยบุคลากรทุกคนจะต้องตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน (วรวิทย์ บุญประคม, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ รมิตา เต็มเต๊ะ ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารดำเนินการบริหารสถานศึกษาตามหลักนิติธรรมเน้นการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ยึดระเบียบแบบแผน กฎ ข้อตกลง โดยการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อออกกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่ผ่านความคิดเห็นและข้อตกลงร่วมกันของทุกคนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ และนำไปใช้ร่วมกันอย่างเคร่งครัด (รมิตา เต็มเต๊ะ, 2564)

2.4 ด้านหลักความโปร่งใส ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปรับปรุงระบบการบริหารงานทุกด้านทุกขั้นตอนให้มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการดำเนินงานตามหลักความ

โปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูลของสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารการบริหารจัดการงานทุกอย่างในสถานศึกษาและสามารถตรวจสอบได้เป็นการสร้างความไว้วางใจ ความมั่นใจและความโปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการสร้างความเชื่อมั่นที่ดีที่เกิดขึ้นในสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ จุฬาลงกรณ์ เก่งกลสิกิจ ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักความโปร่งใสเป็นการปฏิบัติงานโดยให้ผู้เกี่ยวข้องและครู กรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้เพื่อการตรวจสอบข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน มีป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้รับรู้รับทราบอย่างเปิดเผยและการทำงานของบุคลากรมีการเปิดเผยทุกขั้นตอนของการทำงาน (จุฬาลงกรณ์ เก่งกลสิกิจ, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์ ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมามีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ โดยมีการวางแผน ระบบ กติกาและการดำเนินงานที่เปิดเผยร่วมกันของครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการวางระบบโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจนและครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา มีระบบตรวจสอบภายในการบริหารการเงินและพัสดุเป็นไปตามกฎระเบียบอย่างรัดกุมสามารถตรวจสอบได้ การบริหารงานบุคคลใช้ระบบคุณธรรมในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน (พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์, 2563)

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินการและร่วมกันวางแผนตามกรอบแนวทางการปฏิบัติซึ่งเป็นความกล้าที่จะยอมรับในการกระทำของตนเองทั้งดีและไม่ดี ใส่ใจในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่สมเหตุสมผลกว่าตน โดยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุเป้าหมายและสอดคล้องกับกฎ ระเบียบและหลักเกณฑ์ของสถานศึกษาโดยตระหนักถึงสิทธิ ความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาและพร้อมที่จะรับผิดชอบและแก้ไขปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นของสมาชิกในสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ จัตตพงศ์ สุราโพธิ์ ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีกระบวนการในการสร้างความตระหนักรู้ในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความเสียสละ อดทน มุ่งมั่นต่อผลของงาน ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ บนหน้าที่ที่มีเกียรติที่ต้องเสียสละร่างกาย แรงใจและกำลังทรัพย์ ถึงแม้ผลของงานอาจจะไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป แต่เมื่อได้รับมอบหมายทุกคนต้องทำให้ดีที่สุด (จัตตพงศ์ สุราโพธิ์, 2563) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภณัฐ กุมภาว์ ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตนและมีเหตุผลที่อธิบายได้ซึ่งเป็นความรับผิดชอบในบทบาทภาระหน้าที่ต่อสถานศึกษา มีการกำหนด

กฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงานที่สนองต่อความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งยังสามารถที่จะถูกตรวจสอบและวัดผล การดำเนินงานได้ทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและประสิทธิภาพ อีกทั้งมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็ม ความสามารถ มีความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการกระทำของตนเองอย่างมีเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายใน การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความรู้สึ กการเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน (ศุภณัฐ กุมภาว์, 2563)

2.6 ด้านหลักคุณธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารควรมีความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสริมสร้าง จิตใจให้ตั้งมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง มีศีลธรรม จริยธรรมประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม เน้นการอยู่ร่วมกันอย่าง มีความสุข เกื้อกูลกัน เป็นตัวอย่างที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบ วินัย ตลอดจน สนับสนุนครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความยึดมั่นในความ ถูกต้องดีงาม มีศีลธรรมและจริยธรรมมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพและให้เกียรติเพื่อนร่วมงานย่อมส่งผลถึง บรรยากาศการร่วมงานที่ดีทำให้สถานศึกษาอยู่อย่างมีความสุข การปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมาย สอดคล้อง กับการศึกษาของ จิตต์พิชชา จริยา ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามหลักคุณธรรมเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม มีศีลธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลัก คุณธรรม ตามกฎระเบียบ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุน ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาตนเอง ตลอดจนส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของ บุคลากรด้วยความยุติธรรม (จิตต์พิชชา จริยา, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ภูษณาภรณ์ นาค ทิพย์วรรณ ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมโดยอยู่บน พื้นฐานความถูกต้องยุติธรรมและเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบและจริงจัง มีเหตุผล รับฟัง ความคิดเห็น สร้างขวัญกำลังใจ ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรมีความขยันหมั่นเพียรตั้งหน้าปฏิบัติหน้าที่การงานให้ บรรลุเป้าหมาย (ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ, 2566)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของ สถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า 1) ระดับ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านหลัก ความเสมอภาค ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้าน หลักคุณธรรม แต่ละด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารในสหวิทยาเขตบ้านบึง ผู้บริหารควรค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในกฎระเบียบให้เป็น

ปัจจุบัน ควรกำกับติดตามครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน และใช้ปัจจัยงบประมาณด้วยความสุจริต ควรจัดให้ครูไปศึกษาดูงานในด้านเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ ควรมีการดำเนินการจัดทำแผนการนิเทศติดตามประเมินผลการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประเมินและกรอบการประเมินที่เป็นมาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสภาพลักษณ์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อบุคลากรในสถานศึกษา และส่วนรวมเป็นสำคัญและลดโอกาสที่จะเกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรมและเสียสละอดทน ขยันหมั่นเพียร เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริตไม่ทำผิดวินัยของวิชาชีพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความยุติธรรมไม่ละเมิดจริยธรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติโดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย กฎระเบียบคำสั่งข้อบังคับของสถานศึกษา ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร 2) ควรมีการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- ชันแก้ว พรหมคำ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตตพงศ์ สุราโพธิ์. (2563). สภาพและแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จิตต์พิชชา จรียา. (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จุฑาทาญจน์ เก่งกลีจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไชยวัฒน์ คำชู. (2565). ธรรมาภิบาล. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: น้ำฝนการพิมพ์.
- นุริยัน ดอเลาะ. (2567). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ปรัชญา เวสารัชช์. (2566). หลักการจัดการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์. (2563). ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรจันทร์ แจ่มบุตร. (2566). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา. ใน สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิสิษฐ์ วิทยา. (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เพลงไพลิน สีนอนชัย. (2566). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ. (2566). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัตกรรมการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- รสิตา เต็มเต๊ะ. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. ใน สารนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รววิทย์ บุญประคม. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศุภณัฐ กุมภาร์. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2568). รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลประจำปีงบประมาณ 2566. เรียกใช้เมื่อ 23 มกราคม 2568 จาก <https://www.chon1.go.th/web/82school/>
- อุบลวรรณ ประจง. (2566). การศึกษาบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (4th ed.). New York: Harper & Row Publishers.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30 (3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. New York: McGraw Hill.